

no. 8a.

ՀԱՃԱՐԻ ՍԵՐՄԵՐԻ
ՀԱՎԱՔԸ

A I
4322

1926

Ման. խմբագիր Առ Մուշեղյան

Թարգմ. Առ. Մուշեղյան

Օրբագրիչ՝ Խ. Այվազյան

Հանձնվել է արտադրության 1934 թ. Մայիսի 13-ին

Մտորադրված է տպագրելու 1934 թ. Մայիսի 26-ին

Գլավիտի լիազոր № 251

Պատվեր № 345, տիրաժ 2000

ՅԵՐԵՎԱՆ, ԳԹՈՒՂՀՐԱՏԻ ՏՊԱՐԱՆ, ՆԱԼԱՆԴՑԱՆ 50

ԱՆՑԱՌԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎՈՂՁ ՀԱՐՍՏՈՒ- ԹՅՈՒՆՆ ՈԳՑԱԳՈՐԾԵՆԷԺ ԺՈՂՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Սոցիալիստական շինարարութեան հետագա ծավալումը, Զ-րդ հնգամյակի ժողտնտեսութեան պլանի անթերի կատարումը պահանջում է առավելագույն չափերով ոգտագործել մեր լայնածավալ յերկրի բնական հարստութեանները: Այդ տեսակետից անտառային հարստութեանների ոգտագործումը առաջնակարգ նշանակութեուն ունի:

Անտառային արդյունաբերութեան առաջ Զ-րդ հնգամյակում գրված խնդիրների շարքում յերկրի փայտեղենի պահանջի լրիվ բավարարումը վճռական տեղ է գրավում: Այդ խնդիրների կատարումը հնարավոր է միայն անտառային հետաքննող տնտեսավարական ձևերի մնացորդների լիկվիդացիայի և անտառային արդյունաբերութեան ըստը պրոցեսների լրիվ մեխանիզացիայի հետևանքով:

Սակայն անտառային տնտեսութեան նշանակութեունը մեր յերկրի համար միայն փայտեղենի արտադրանքով չի սահմանափակվում: Մի կողմ թողնելով անտառներից ստացվող մի շարք ժողտնտեսական խոշոր նշանակութեուն ունեցող

նյութերի (տորֆ, անասնակեր, բժշկական բույսեր, վորս և այլն) ուսումնասիրությունը, այս բրոշյուրում, անհրաժեշտ ենք համարում ծանոթանալ Միության լայնածավալ անտառների սննդի ամենաընտիր յուղեր պարունակող հսկայական քանակի վայրի պտուղներից մեկի—հաճարի ծառի սերմերի (ընկույզի) նշանակության և հավաքի անհրաժեշտության վրա:

ՄԵՐ ԱՆՏԱՌՆԵՐԻ ՀԱԶԱՐՍՎՈՐ ՏՈՆՆ ԹԱՆԿԱՐԺԵՔ ՀԱՃԱՐԻ ՅՈՒՂԵՐԸ—ՀԱՃԱՐԻ ՄԵՐՄԸ ՉՊԻՏԻ Ի ԶՈՒՐ ԿՈՐՉԻ

Հաճարի ծառի պտուղները—հաճարի սերմերը (ընկույզները) իրենց մեջ պարունակում են մեծ քանակությամբ ճարպային մասեր, վորոնք վերամշակումից հետո տալիս են շատ ախորժելի և վորակավոր ու սննդարար յուղ: Հաճարի սերմերից ստացվող յուղը փոխարինում է անցյալներում արտասահմանից ներմուծվող միշտ քանակությամբ յուղերի, որինակ նուշի և պրովանսյան յուղին:

Հաճարի ավելի ցածրորակ յուղերը կարող են ոգտագործվել տեխնիկական նպատակներով (ոճառի արդյունաբերության մեջ և այլն): Յեվ, վերջապես, քուսպը, վոր մնում է հաճարի սերմի վերամշակումից հետո, ոգտագործվում է հրուշակային արտադրության մեջ: Մնում է

Թեպէր, Վորը դարձայ անողուտ չի կորչում,
Վորովհետեւ նա հրաշալի վառելանյութ եւ և կարող
ե ողտադործվել հենց նույն յուղագործարաննե-
րում:

Ահա այդպիսի հսկայական արժեք ունի մեր
Խորհրդային Միութեան մեջ առատորեն գոյու-
թյուն ունեցող բազմատեսակ վայրի յուղատու
պտուղներից մեկը՝ հաճարի սերմը:

Կարելի՞ յե արդոք անտարբեր վերաբերվել
այն փաստին, Վոր հսկայական քանակութեամբ
հաճարի սերմ անողուտ փշանում եւ անտառնե-
րում, Վորտեղ այն համարյա բոլորովին չի հա-
վաքվում: Այդչափ անուշադիր վերաբերմունք
դեպի մի այդպիսի թանկարժեք կենսամթերքի
հավաքման գործը, ինչպես ընտելչութեան, նույն-
պես և մթերող կազմակերպութեանների կողմից՝
միանգամայն անթույլատրելի յե:

Այդպես շարունակվել չի կարող: Անհրաժեշտ
ե ուժեղ թափով սկսել հաճարի սերմի հավաքելն
ու մթերելը մանավանդ այժմ, յերբ յերկիրը հրա-
կայական ուսանջ ունի: Հաճարի յուղերի ար-
տադրութեան համար հսկայական բազա հանդի-
սացող այդ հումքն անհրաժեշտ ե ողտադործել
ամբողջովին և ռացիոնալ կերպով: Խորհրդային
Միութեան հաճարի անտառների հսկայական տա-
րածութեանների բերքը պիտի ծառայի իր նպա-
տակին, — պիտի մտնի յուղի արդյունաբերութեան
հումուլթի ֆոնդի մեջ:

ՅԱՐԵԿԱՆ ՄԵՆԲ ԿԱՐՈՂ ԵՆԲ ՈՒՆԵՆԱԼ ՀԱ- ԶԱՐԱՎՈՐ ՅՈՆՆ ՀԱՃԱՐԻ ՍԵՐՄ

Մեր հաճարի սերմի հուժքի բազան հսկա-
յական է: Մեր յերկրում հսկայական տարածու-
թյուններ ծածկված են հաճարի անտառներով:
Մեր Խորհրդային Միությունը մոտ 2 միլիոն
հեկտար հաճարի անտառ ունի: Յեթե հաճարի
սերմերը մենք կարողանանք հավաքել հաճարի
անտառների դոնե մեկ քառորդ տարածությու-
նից և բերքի միջին քանակը, ամենավատ բեր-
քի տարին, հեկտարից հաշվենք 7 ցենտներ, տա-
րեկան կստանանք 350 հազար տոնն սերմ, Վորը
յերկրին կտա ավելի քան 90 հազար տոնն սնուն-
դի բարձրորակ յուղ:

Հասկանալի չէ, Վոր հաճարի սերմերը հա-
վաքելու և մթերելու գործի շուրջը պիտի մոբի-
լիզացիայի յենթարկել աշխատավոր մասսաների
լայն նախաձեռնությունը:

Միայն տեղական աշխատավոր բնակչու-
թյան ակտիվ մասնակցությամբ կատացվին ան-
հրաժեշտ հետեւանքներ և հաճարի սերմերի բնա-
կան հարստության հսկայական պաշարները չեն
փչանա և փտի անտառներում, այլ կոգտագործ-
վեն պետությանն անհրաժեշտ և ոգտակար գոր-
ծի—յուղ արտադրելու համար:

Հիմնական շրջանները, Վորտեղ հաճարի
ծառն ավելի չէ տարածված, դա Անդրկովկասը,
Հյուսիսային Կովկասն ու Ղրիմն են:

Հյուսիսային Կովկասի հաճարի անտառների տարածությունը հավասար է մոտ 800 հազար հեկտարի (1927 թ. վիճակագրության տվյալներով):

Անդրկովկասի հաճարի անտառների տարածությունը մոտավորապես 1094 հազ. հեկտար է, Վորից՝ Վրաստանում—758 հազար հեկտար, Ադրբեջանում—238 հազար հեկտար, և Հայաստանում—93 հազար հեկտար:

Յուրհրդային Հայաստանի հաճարի անտառներն ըստ շրջանների բաշխված են հետևյալ կերպ (հազար հեկտարներով) .

Շամշադլինի շրջանում . .	19,6	հազ.	հեկտ.
Դիլիջանի	10,3	»	»
Իջևանի	19,5	»	»
Ալլահվերդու	38,4	»	»
Ստեփանավանի	7,0	»	»
Ղարաքիլիսայի	3,2	»	»

Դժբախտաբար, առայժմ դժվար է ճշտորեն ասել, թե հաճարի տարեկան միջին բերքը հեկտարից Վորջան է: Զանազան կազմակերպությունների կողմից կատարված հետազոտությունները տալիս են տարբեր թվեր, Վորոնք տատանվում են 400 կլ. մինչև 24 ցենտներ մեկ հեկտարից: Յեթե ընդունենք մեկ հեկտարից հավաքվելիք բերքի քանակը 300 կիլոգրամ և յենթադրենք, Վոր սերմեր հավաքելու համար

Հայաստանի հաճարի անտառների մոտ 50⁰/₀ միայն կարելի էլինի ընդգրկել, այսինքն՝ կլոր թվով մոտ 50 հազար հեկտար, ապա հուլյնիսկ ամենաանապատ ղեպքում տարեկան կարելի չե հավաքել և մթերել 15 հազար տոնն հաճարի սերմ, վոր կտա մոտ 4 հազար տոնն բարձրորակ յուղ։ Հաճարի ծառը 2—3 տարին մեկ անգամ տալիս է միջին, և 7—8 տարին մեկ անգամ — առատ բերք, հետևապես անուշադրության մատնելով հաճարի սերմերը հավաքելու, մթերելու և վերամշակելու գործը, մենք կորցնում ենք տարեկան մոտ 1600 տոնն բարձրորակ յուղ։

Իսկ 50 հազար հեկտար հաճարի անտառի մատչելի տարածության հումքի բազան ահնահայտ փաստ է։

ՀԱՋԱՐԻ ՍԵՐՄԵՐԻ ՀԱՎԱՔԵԼԸ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ԳՈՐԾ. ԼԱՅՆ ԲԱՅԱՏՐԱԿԱՆ ԱԾ- ԽԱՏԱՆՔԸ ԿՈԳՆԻ ԴՐԱՆ

Դժբախտաբար հումքի այդ հսկայական մասսան, հիմնականում, մեր կողմից դեռ չի ոգտագործվում։ Հաճարի սերմեր հավաքելը դեռ մասսայական գործ չի դառել։ Այն վայրերում, վորտեղ բնակչութունը դեռ մի կերպ զբաղվում է զբանով, հաճարի սերմը հավաքելը կրում է

ափելի շուտ պատահական յեկամուտի և վաղ թե
սխառեմ տալի կազմակերպած աշխատանքի
ընույթ:

Մտկայն ի՞նչն և պատճառը, վոր հաճարի
սերմը հափաքելու գործը դեռևս այնպես չի
գրված, ինչպես պետք է:

Հիմնականում դրա պատճառն այն է, վոր
տեղական բնակչությունը հաճարի անտառների
շրջաններում վաղ միայն այդ գործի շուրջը կազ-
մակերպված չէ, այլև հաճախ թուրքովին վաճինչ
չգիտի հաճարի սերմի արժեքի և ոգտագործման
մասին, հետևաբար չի գիտակցում սերմը հափա-
քելու անհրաժեշտությունը:

Այդ հանցանքի գգալի մասն բնկնում է
հաճարի սերմ մթերող տեղական կազմակերպու-
թյունների վրա. նրանք աշխատավոր բնակչու-
թյան մեջ կազմակերպչական և մանավանդ բա-
ցատրական աշխատանքները դեռևս անհրաժեշտ
բարձրության վրա չեն դրել:

Մինչդեռ այդ բացատրական աշխատանքը
հսկայական նշանակություն ունի: Անդրժողկոմ-
խորհի 15/3—30 թ. վերջումը՝ խորհրդային վողջ
հասարակայնությանը և առաջին հերթին կոլխոզ-
նիկներին և անհատական սեկտորի չքավոր, մի-
ջակ մասնային հաճարի սերմի հափաքման ու
մթերման աշխատանքներին ներդրավելու մասին՝
տեղերում անհրաժեշտ է լայն կերպով բացա-
տրել:

Աշխատավոր մասսաներին պիտի բացատրել, ներկայումս ի զուր վոչնչացվող այդ արժեքավոր պտուղների հավաքման և պետությանը հանձնելու անհրաժեշտությունը: Աշխատավոր մասսաներին պիտի լայնորեն ծանոթացնել այն ոգնության ժապին, վոր նրանք հաճարի սերմի հավաքելուն և մթերելուն ցույց տված իրենց ակտիվ մասնակցությամբ՝ կարող են հասցնել սոցիալիստական շինարարությանը:

Վերջապես, յուրաքանչյուր աշխատավորի անհրաժեշտ և բացատրել այն տնտեսական առավելությունների մասին, վոր նա անմիջապես կարող և ունենալ՝ պարապելով հաճարի սերմ հավաքելու և մթերելու գործով:

Հաճարի սերմը հավաքելու աշխատանքները լավ դրված կլինեն միայն այն դեպքում, յերբ տեղերում ել լավ դրված կլինեն լայն բացատրական աշխատանքները: Հավաքելու պայմանները, նրանց վճարը մթերող կապակերպությունների կողմից և այն արտոնությունները, վոր տալիս և պետությունը հաճարի սերմեր հավաքողներին, սոցալաճնակչության մեջ պիտի լայնորեն մասնայականացվեն:

ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՆԴԱՌԱՋՈՒՄ Ե ՎԱՃԱՐԻ ՍԵՐՄԵՐ ԳԱՎԱՔՈՂՆԵՐԻՆ: ԳԱՎԱՔՈՂՆԵՐԻ ԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՎՃԱՐԸ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒՄԸ

Պետությունն ամեն կերպ խրախուսում և աջակցում և աշխատավորության նախաձեռնու-

Թյան՝ հաճարի սերմեր հավաքելու և մթերելու
առարարիդուս։ Որինակ, Անդրժողկոմխորհը 1930 թ.
քննելով հաճարի սերմեր հավաքելու հարցը, վո-
րոշել է՝ հաճարի սերմեր հավաքողներին և մթե-
րողներին ազատել հաճարի սերմեր հավաքելու
և մթերելու հետ կապված բոլոր տեսակի հար-
կերից։

Ֆինոբգաններին առաջարկված է գյուղ-
հարկը սահմանելիս հաճարի սերմերից ստացած
յեկամուսները չհաշվառել։

Այդ վորոշումն արդեն կիրառվում է և հազիվ
թե կարիք լինի յերկար խոսել, թե ինչ լուրջ
նշանակություն ունի այդ վորոշումը հաճարի
սերմ հավաքող քնակչության համար։

Բացի դրանից, Հայանառաքեստը, հաճարի
սերմ հավաքելն ապահովելու համար, անառաքեղ-
անտեսություններին հրահանվել է հաճարի սերմ
հավաքողներին անարգել անատաթողնելու մասին։

Պետական որդանների միջոցառումները՝ հա-
ճարի սերմերը հավաքելը հսկայական գործ դար-
ձնելու և այդ դժարմունքը պատահականից սիս-
տեմատիկ աշխատանքի վերածելու ուղղությամբ
հսկայական չափերով կոժանդակի աշխատավո-
րության նախաձեռնության ծավալմանն այդ ուղ-
ղությամբ։

Մթերող կազմակերպությունների համար
ամենանեյական խնդիրներից մեկը հավաքողների
հետ կոնտրակտացիա կնքելն է։

Հաճարի սերմեր հավաքողը յուրաքանչյուր տոննի համար, վոր հանձնում է մթերման կետերում, ստանում է 350 ռ., վորից վորոշ մասն ստանում է մթերքներով և արդյունաբերական ապրանքներով:

Հավաքած սերմի վճարի հաշվին ստացվելիք ապրանքների մանրամասն ցուցակը հավաքողը կարող է ստանալ տեղական մթերող կազմակերպություններից:

Հայաստանում 1934 թ. հաճարի սերմ մթերում է Հայանտառարեստը, վորը մթերած սերմը հանձնում է կոոպերատիվ-առևտրական և հանրապետական այլ կազմակերպություններին:

Հավաքողն անհրաժեշտ ըողոր տեղեկությունների և տեղում ծագած թյուրիմացությունների դեպքում պիտի դիմի հետևյալ հասցեներով՝ Յերեվան Հայանտառարեստ, Նալբանդյան № 11, կամ Յերևան, Յենտրոպլոդոտովոյի Յերևանի բաժանմունք, Մարքսի փողոց, № 11:

ՀԱՋԱՐԻ ՍԵՐՄԸ ՀԱՎԱԲԵԼԸ ՊԻՏԻ ՄԵՔԵՆԱ- ՑԱՅՎԻ. ՏՆԱՅՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳԻՆ ՁԵՎԵՐՆ ԱՆՀՐԱԾԵՅՑ ԱՐԴՅՈՒՆԲՆԵՐԸ ՉԵՆ ՏԱ

Մինչեվ վերջին ժամանակներս հաճարի սերմեր հավաքելը կատարվում եր հետամնաց, պրիմիտիվ ձևվերով: Բարձրանում եյին ծառերի վրա և ճյուղերը թափահարում և կամ ձողերով պտուղները թափ եյին տալիս և այլն: Բացի նրանից,

վոր այդ ձեվերը պահանջում են հսկայական աշխատանք և եներգիւ, ցանկալի արդյունք ել չեն տալիս: Վորպէսզի համոզվենք, վոր պրիմիտիւ այդ ձեվերով զգալի հաջողության չի կարելի հասնել, բաւական է միայն ասել, վոր յերբեմն հաճարի ծառի բաճրությունը հասնում է մինչև 45 մետրի, իսկ հաստությունը՝ 1—1,5 մետրի, և Հյուսիսային Կովկասի վորձը գալիս է ամենայն ակնհայտութեամբ ապացուցելու այդ մեր ասածը:

Վերջապէս, վոչ մի քննադատության չի դիմանում նայել ծառերի վրայից արդեն գետին թափված սերմերի այսպէս կոչված՝ «հատիկներով» հավաքելը, յերբ հավաքողն ամբողջ ուր ծնկաչոք սողում է ծառի տակ և սերմը հավաքում կողովում կամ պարկում: Մինչև անդամ առատ բերքի դեպքում ել հավաքողն այդ ձեվով որական կարող է հավաքել միայն 7—8 կիլոգրամ. սովորաբար միջին, հաշիով, մի հավաքողին որական ընկնում է 3 կիլոգրամ:

Պահանջելով հսկայական աշխատանքի աննպատակ վատնում, պրիմիտիւ այդ ձեվերը հավաքողին տալիս են չնչին աշխատավարձ:

ՄԵԲԵՆԱՅԱՅՐԵԷ ԳԱՃԱՐԸ ԳԱՎԱԲԵԼՈՒ ԱՅԽԱՏԱՆԲՆԵՐԸ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵՑԵԷ ԱՐՏԵԼ-ԽՄԲԱԿՆԵՐ

Յեթի մենք ուզում ենք հաճարի սերմ հավաքելու գործը մասնաշաղկանացնել, ապա պիտի,

վերջ տանք անայնագործական մեթոդներին: Հա-
ճարի սերմը հալաքելուն նախ և առաջ պիտի
կազմակերպված բնույթ տանք: Անհատ-հալա-
քողներին փոխարեն պիտի ունենանք կազմակերպ-
ված արտել-խմբակներ: Կոլխոզնիկները, չքավոր
և միջակ մենատնտեսները, կոմյերիտականներն
ու պիսներները հաճարի սերմ հալաքելու համար
պիտի կազմակերպվեն արտել-խմբակներում և
այդ գործի վրա կենտրոնացնեն խորհրդային
վողջ հասարակայնության ուշադրությունն ու ա-
ջակցությունը: Անտառարդատնություններն այդ
արտելներին պիտի ցույց տան ամենամեծ ոգ-
նությունը: Այս դեպքում պիտի լինի աշխատանք-
ների լրիվ կոնտակտ և շաղկապում: Անտառարդ-
ատնեսությունները պիտի ակտիվ մասնակցու-
թյուն ունենան հաճարի սերմեր հալաքող ար-
տելների աշխատանքներում:

Այդպիսի արտելները դեռ մայիսի սկզբներից
հաճարի ծառուտներում պիտի հետախուզություն
կատարեն՝ պտուղների սաղմնավորումը վորոշելու
նպատակով և հետո հետեւին պտուղների դար-
գացմանը, հայտաբերելով բերքատու և բերքա-
ռատ շրջանները:

Միանգամայն անհրաժեշտ է, վոր այդ ժա-
մանակաշրջանում հաճարի մասսիվները բաժանվեն
առանձին շրջանների: Այդ միջոցառումը կուժե-
ղացնի հալաքելու աշխատանքների կազմակերպ-

մանք հետադադում: Իս, շրջաններին ամրացված արտեզներին հնարավորություն կտա անտառի վոչ մի անկյունն առանց հետադադության չթողնել:

Բացի դրանից, արտել-խմբակներն իրենց արդեն ծանոթ անտառամասերում նախորոք կրմաքրին բերքատու ծառերի տակը, վորպեսզի ծառից ընկած սերմերը չխառնվեն նախորդ տարվանից մնացած տերեւների, մանր ճյուղերի, խոտի և այլ իրերի հետ: Այդ աշխատանքն առանձին եներգիւ և ժամանակ չի խլում, սակայն մեծ նշանակություն ունի, վորովհետեւ այդ դեպքում սերմերը թափ տալու կարիք չի լինի և կարելի չե հավաքել, յերբ նրանք իրենք ծառից կթափվեն: Թափված սերմերն այս դեպքում կարելի չե հավաքել վոչ թե ամեն ոք, այլ 8—10 որը մեկ անգամ: Այս դեպքում սակայն անհրաժեշտ ե միայն հաշվի առնել հետեւյալ կարեւոր հանգամանքը—յերկար ժամանակ գետին ընկած-մնացած սերմի խոնավությունը մեծանում ե և այդ պատճառով ել սերմի յուղատու հատկությունները պակասում են:

ՀԱՋԱՐԻ ՀԱՎԱՐՈՒՄԸ ԿԱՏԱՐԵՆՔ ՆՈՐ ՁԵՎՈՎ

Գետնից լնչպե՞ս հավաքել հաճարի սերմերը, վորպեսզի այդ աշխատանքը բավականաչափ բարձր արդյունք տա և համապատասխանորեն բարձրացնի հավաքողի աշխատավարձը: Այդ հար-

ցին սպառող պատասխանը մենք կտանք, յերբ ծանոթանանք հաճարի սերմեր հավաքելու ստորև նկարագրված ձևերի հետ:

Մենք արդեն տաացինք, վոր հաճարի սերմը ծառից պիտի վայր ընկնի նախորոք նրա տակը մաքրված տարածության վրա: Սերմերի մեծ մասը ($80-85\%$) ծառից թափվում են մոտավորապես մեկ ամսվա ընթացքում: Սերմերից հետո ծառից վայր են ընկնում տերևներն ու սերմերի տուփիկները: Վորովհետև սերմերի թափվելը շարունակվում է նաև տերևաթափի ժամանակ, ուստի սերմերի մի մասն ընկնում է տերևների վրա, հետո նորից ծածկվում տերևներով: Այսպիսով, հաճարի սերմերը ծառից թափվելուց հետո խառնվում են տերևների, սերմի տուփիկների և այլ իրերի հետ:

Յեվ, ահա, այստեղ է, վոր փոխանակ ձեռքով տերևները խառնելու, մանրակրկիտ կերպով սերմերն առանձին-առանձին հատիկներով հավաքելու զամբյուղի, դույլի կամ արկղի մեջ, մեղ ոգնության է գալիս, առայժմ պարզ ու հասարակ, բայց հարմար է, վոր գլխավորն է՝ ամեն պայմաններում հարմարելի միջոցը, այդ, այսպես կոչված, յերկու մողերի կիրառումն է:

Սերմ հավաքելու այս նոր ձևի յուրացումը շատ հեշտ է, դա հին ձևի, այսինքն՝ ըստ, «հատիկների» հավաքելու սկզբունքի միանգամայն

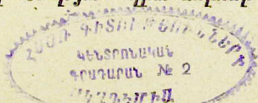
հախառակն եւ Յեթե հին ձեր կայանում ե նրա-
նում, վոր սերմը գատվում, հատիկ-հատիկ հա-
վաքվում ե ծառի տակը թափված տերկների,
ճյուղերի ե խոտերի միջից, ապա նոր ձեր կա-
յանում ե նրանում, վոր ընդհակառակը՝ միան-
գամից հավաքվում ե ամբողջ ծառի տակի տե-
րկները, ճյուղերի փոքր ե մեծ կտորները, քա-
րերը, հողի կտորները, ջախը ե այլն:

Այդ խառնուրդից հաճարի սերմը մաքրը-
վում-գատվում ե ստորեւնկարագրված յերեք գոր-
ծողությունների միջոցով:

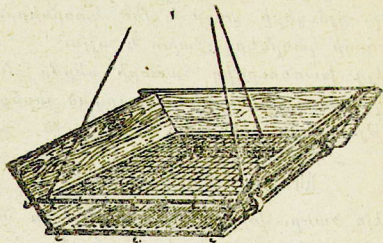
ԱՌԱՋԻՆ ՊՈՐՇՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Այն ծառը, վորի տակից ուզում են սերմե-
րը հավաքել, նախ փոցխով նրա տակը մաքրում
են՝ ջախից, տերկներից, քարերից ե առհասա-
րակ այն բոլոր իրերից, վորոնց կարելի չե հե-
ռացնել, աշխատելով տեղում թողնել սերմերը:
Դա այնքան ել հեշտ չե, ինչպես այդ թվում ե
առաջին հայացքից, մանավանդ այն դեպքում,
յեթե սերմերը վայր թափվելուց առաջ ծառի
տակի տարածությունը նախորոք մաքրված չե
անտառախոտի ծածկուցից:

Այդ դեպքում փոցխը պիտի շարժել այն-
պես, վոր ասամները հազիվ գետնին հասնեն:
Յեթե փոցխը ամուր կպչի գետնին, ապա մա-
քրված տարածության վրա սերմեր քիչ կմնան:

Միանգամից փոցխով շատ չպետք է հավաքել-
դա կնշանակի, վոր ծառի տակը միանգամից մեծ
տարածությամբ չպիտի փոցխել, այլ միայն մի
մասը, մոտավորապես 3 մետր տրամագծով: Դա
անհրաժեշտ է նաև նրա համար, վորպեսզի սեր-
մերը հավաքելուց հետո հեշտ լինի հավաքած

Նկար 1.

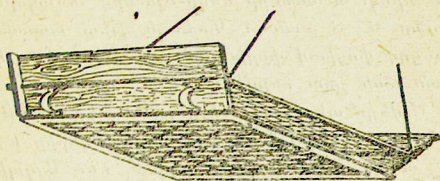
կույտերը ցրել, այսինքն՝ մաքրած գետինը նո-
քից ծածկել իր նախկին ծածկոցով, վորպեսզի
հաճարի ծառի տակի հողի խոնավությունը
չպակասի և ծառերը չփխասվեն ու չհիվանդանան:

Յեթե տերևները մի քիչ խոնավ են, ապա
չպիտի փոցխել, վորովհետև խոնավ տերևներին
սերմերը շատ հեշտությամբ են կաշտւմ ու նրանց
հետ ել հավաքվում են:

Իսկ յեթե տերևները շատ են խոնավ, կամ
բոլորովին թաց են, որինակ, անձրևի ժամանակ
կամ անձրևից հետո, ուրեմն հաճարի սերմերը
հավաքելը պիտի դադարեցնել:

Հետագայում, յերբ մի կողմի վրա յե հա-
վաքված ծառի տակի տերևները, ջախը, քարերը,
նյուղերի կտորները և այլն, պիտի ավելել:

Ավելում և մի կողմի վրա փոքրիկ կույտե-
րով հավաքում են ծառի տակը փոցխեղուց հետո
մնացած տերևները, սերմերի տուփիկները և առ-

Նկար 2.

հասարակ ամբողջ աղբը, փորի մեջ լինում են
հաճարի սերմեր: Կույտերն անապայման պիտի լի-
նեն փոքրիկ, և իրարից մոտավորապես 2—2¹/₂
մետր հեռավորության վրա: Իսկ յեթե կույտերը
միմյանցից հեռու լինեն, դա կնշանակի սերմե-
րը «քշել» հեռու: Այդ դեպքում մինչև կույտե-
րին հասնելը շատ սերմեր կկորչեն, փորովհետև
հաճարի անտառներում գետինը ընի ձև ունի,
նա ամբողջապես պատած է մկնաբների յեղքի
ու մուտքի ճանապարհներով, և յերբ գետինն
ավելում ենք, նրանք ընկնում են այդ ճեղքվածք-
ները, ծածկվում հողով և մնում են այդտեղ

թագնված: Այդ յերևույթն ավելի տարածված ե
այն անտառներում, վորտեղ հողի վերին շերտը
կազմված ե փտած տերևներից:

Այդ գործողությունը կատարող գործիքնե-
րը—փոցխն ու ավելը պիտի շինված լինեն հետև-
յալ կերպ. փոցխը—յերկար (12—14 սմ.) տ-
տամներով, տտամների մեկը-մյուսից հեռավորու-
թյունը 6—8 սանտ.: Կարճ և խիտ տտամներ
ունեցող փոցխով փոցխելիս՝ տերևների հետ կը-
ղնան նաև շատ սերմեր:

Ավելը պետք ե լինի յերկու տեսակ: ԿՈՇՏ
ավել, վոր կապում են հաճարի ճյուղերից և մի
այլ ավել, վորի ծայրը կտրում են: Այդպիսի
ավելն անհրաժեշտ ե փափուկ փտած տերևնե-
րով ծածկված հողերի համար, վորտեղ, ինչպես
վերը նկարագրեցինք, կան ճեղքվածքներ և մըկ-
նաբների ճանապարհներ: Յեթե այդպիսի հողերի
վրա փափուկ ավել բանեցնենք, ապա կույտերը
հավաքելիս ճեղքվածքների մեջ մեծ քանակու-
թյամբ սերմեր կընկնեն: Կոշտ ավելով այդպիսի
ճեղքվածքներից սերմերը դուրս են հանվում և
ավելվում են մինչև կույտերը: ՓԱՓՈՒԿ ավելը,
վորի ծայրը չի կտրվում, գործ ե ածվում
ամուր, կավային և քարերով ծածկված հո-
ղերում: Այդպիսի հողերի վրա կոշտ ավելով
կույտեր կազմելիս սերմերի հետ անխուսափելի-
որեն կհավաքվի նաև հող, քար և այլն:

Ահա այն բոլոր կարևոր կանոններն ու
ցուցումները, վորոնք անհրաժեշտ եւ իմանալ եւ
գործադրել հաճարի սերմեր հավաքելու նոր ձևի
առաջին գործողության ժամանակ:

ՅԵՐԿՐՈՐԳ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Յերկրորդ գործողությունը՝ հավաքած սեր-
մերը աղբից մաքրելն եւ Դրա համար ոգտվում
են հատուկ այդ նպատակի համար գոյություն
ունեցող ապարատով:

Այդ ապարատը բաղկացած եւ յերկու մաղերի
կոմբինացիայից, կամ 2 մաղից ու 3 տախտակից
(տես զըքույկի շապկի վրայի նկարը):

Վերեւի մաղի ամենահարմար չափը՝ 70×100
սմ., մյուս, տակի մաղի չափը՝ 60×100 սմ եւ
Տախտակները հետեւյալ չափերի յեն՝ յերկուսը,
վոր ծառայում են մաղերի կողերի համար, յու-
րաքանչյուրն ունի 30×100 սմ.: Յերրորդ տախ-
տակը, վոր ծածկում եւ մաղերի ծայրերը՝ մի
կողմից յերկարությունը 60 սմ. եւ եւ մյուս կող-
մից՝ 76 սմ.: Բարձրությունը՝ մոտ 24 սանտ.:

Այդ տախտակները հողակապերի կամ ողե-
րի միջոցով ամրացվում են տակի մաղի յերեք
կողմերին, կամ, յեթե այդ մաղի ցանցը թեր-
թավոր յերկաթից եւ, ուղղակի ամրացնում են
ցանցի յեզրներին, այդպիսով, տակի մաղը կար-
ծես թե ստանում եւ յերեք թեւի:

Յուրաքանչյուր թեւի միջին մասում յեր-

կայնական ձևի յերեք անցքեր կան. վերին մա-
ղի շրջանակի յերեք կողմերում կան այդ ձևի
ու չափի յերեքական ականջներ և տեղափոխած
են այնպես, վոր ազատ կերպով կարողանան
անցնել տակի մաղի թևերի յերկայնական անց-
քերով. այդ ականջների վրա յեն հազցվում
տակի մաղի թևերը: Այն տեղերում, վորտեղ
թևերը միանում են միմյանց հետ՝ ամրանում
են մղլակներով (շախնդալետներով): Այսպես
կարելի յե հավաքել և սարքել մաղերը: Մաղերի
հավաքելու այդ ձևը հնարավորություն է տալիս
սերմեր հավաքողներին տեղափոխություններ
կատարելիս, յուրաքանչյուր մաղ տեղափոխել
առանձին, իսկ այդ հարմարությունը մեծ նշա-
նակություն ունի, վորովհետև սերմ հավաքող-
ները հաճախ ստիպված են լինում գնալ բլուր-
ների զառիվայրը լանջերով և յերբեմն ել որե-
րով ճանապարհ գնալ: Այդպիսի տեղափոխու-
թյունների ժամանակ շատ հոգնեցուցիչ է հետը
վորևե իր տանելը, վորի ծանրությունը հարթ
ճանապարհներում, գուցե, զգալի չի:

Այդ մաղերի դերը կայանում է հետևյալում.
վերին մաղի ցանցի վանդակները քառակուսի
յեն և այն չափի, վոր հաճարի սերմերը կարող
են ազատ անցնել վանդակի միջից (նկար №1).
վանդակի կողերն ունեն 11 սմ. յերկարություն
և լայնություն: Սպարատը թափահարելիս հա-
ճարի սերմերն ու մանր աղբն անցնում են վե-

րին մաղի վանդակներէց, իսկ տերեւները, ճյուղերը կտորները, սերմի տուփիկները և այլն չեն կարողանում անցնել վանդակներէց, մնում են մաղի վրա և հավաքվում են մաղի ազատ կողմը ու այդտեղից թափվում են դետին: Ապարատը կարելի չէ վորոշ չափով թեքել դեպի այդ կողմը, վորակեալի աղբի այդ խոշոր մնացորդներն ավելի արագ ցած՝ թափվեն:

Տակի մաղն ունի ավելի մանր և յերկարաժուռ վանդակներ: Այդ վանդակների մեծությունը պիտի այնքան լինի, վոր սերմերը նրանց միջից չանցնեն: Վանդակների լայնությունը 6 միլլիմետր եւ Մաղն իր վրա պահում ե միայն սերմերը և սերմերի մեծության այլ մնացորդները, իսկ մնացած ամբողջ աղբն անցնում ե մաղի վանդակներէց և թափվում ցած: Մաղի ազատ յեզրին տուլբակ են կախում, վորի մեջ և թափվում ե հաճարի սերմը:

Այդպիսով սերմերը մաքրվում են աղբի խառնուրդներից: Մնում ե պարզել այդ գործողության մի քանի մանրամասնությունները: Ապարատը պետք ե կախել կույտերից վոչ հեռու գտնվող ծառի վոչ այնքան բարձր ճյուղերի մեկից: Յեթե մոտիկ գտնվող ծառի ճյուղերը բոլորն ել շատ բարձր են, ապա պիտի մի այլ հարմարություն ստեղծել:

Ապարատը կախում են յերեք թռկով: Այդ թռկերի մի ծայրը կապում են վերին մաղի շրջ-

ջանակին՝ լերեք կետերում. մեկ թուր կապում են մաղի բաց կողմի դիմացի թևի կենտրոնում, մյուս յերկու թուկերը—վերևի մաղի բաց կողմի անկյուններին: Այդ լերեք թուկերի մյուս ծայրերը հանգույց են սնում և հանգույցը կապում են ծառի ճյուղին կամ «կախադանին»: Թուկերից յերկուսի յերկարությունն է 160-սանտ. և մեկը՝ 150 սմ.:

Ապարատը պիտի կախել այնպես, վոր մաղերի ազատ կողմերը մի քիչ թեքված լինեն դեպի գետինը:

Մաղելը, կամ ավելի ճիշտ թափահարելը կատարվում է հետևյալ կերպ.—

Բռնում են առարատի մի կողմում շինված յերկու կոթերից և արագորեն շարժում ու ցնցում: Այդպիսի ցնցումներից սերմերը վերին մաղի վանդակներից վայր են թափվում դեպի ցածի մաղը, ցածի մաղում մաքրվում են մնացած աղբից և դուրսվում ու ընկնում են տուրակի մեջ:

Յեթե տերևները բոլորովին չոր են, ապա վերին մաղը յերկար ցնցելու կարիք չկա. բավական է 30—40 վարկյան, վորպեսզի բոլոր սերմերը վայր թափվեն ցածի մաղը: Անհրաժեշտ է հաճախ ստուգել, թե արդյոք իզուր չի թափահարվում ապարատը, հակառակ դեպքում, յեթե վերին մաղում սերմեր այլևս չկան, իսկ թափահարելը շարունակվում է, ապա ցածի

մաղի վրա կընկնեն աղքատ զանազան մնացորդներ և բացի դրանից, ժամանակն ել ի գուր կը վառնվի: Յերբ վերին մաղի աղբախառնուրդի մեջ այլևս սերմեր չկան, այդ մնացորդը դուրս ե ձգվում հետևյալ կերպ. արագ, մի շարժումով ապարատի յեզերքը բարձրացնում են այնպես, վոր մնացորդը հավաքվի հակառակ կողմը, հետո թեթև տախտակի, կտորով մնացորդը նրա բաց կողմով արագորեն դուրս ե շարտվում մաղից:

Կուլյտերը ապարատի մեջ լցնում են ֆաներկայի կամ թիթեղի լայն կտորով. կուլյտերից՝ յուրաքանչյուր անգամ ապարատի մեջ լցնում են և թափահարում փոքրիկ բաժիններով: Վորպես կանոն պիտի լցնել վերին մաղը մինչև 1/3-ը: Պիտի լցնել վերին մաղի փակ կողմի մոտ, վորպեսզի աղբը ցածի մաղի վրա թափվի ազատ կողմից հեռու, այլապես աղբը դեռ ցածի մաղից գետին չմաղվելով՝ կարող ե սերմերի հետ ընկնել տոպրակի մեջ: Յերբ տոպրակի մեջ այնքան սերմ կա, վոր մաղելն արդեն անհարմար ե, անհրաժեշտ ե այդ տոպրակը վերցնել և նոր դատարկ տոպրակ կախել: Բայց նախ քան նկարագրած գործողությունը կըկնելը, անհրաժեշտ ե մաքրած սերմերը յերկրորդ անգամ մաղել, վորովհետև ամբողջ աղբը ցածի մաղից առաջին անգամ ըլլորովին չի անցնում, աղբի վորոշ մասը սերմերի հետ թափվում ե տոպրակի մեջ: Յերկրորդ անգամ մաղելուց հետո՝ սերմերն ավելի մաքուր են լինում:

Յերկրորդ անգամ մաղելու դեպքում պետք է հետևել, վոր աղբի այն մասերը, վորոնք իրենց ծավալով տակի մաղի վանդակներինց վայր թափվել չեն կարող, վորքան կարելի յե քիչ քանակութեամբ յերկրորդ անգամ անցնեն վերին մաղի վանդակներինց ցած: Այդ նպատակով ապարատն անհրաժեշտ է ավելի շատ թեքել դեպի բաց կողմը, քան առաջին անգամ: Բացի դրանից, արագ ու ճարպիկ շարժումով վերին մաղից աղբը թափել, հենց վոր այնտեղ սերմեր չեն նկատվում:

Սերմերն ավելի մաքուր են լինում, յեթե ծառից թափված են լինում անտառային հին փոխածքից վաղորոք մաքրված տարածութեան վրա: Այդ մաքրումն անհրաժեշտ է կատարել դեռ հաճարի սերմերը ծառից ցած թափվելուց առաջ, մոտավորապես ոգոստոսի վերջին, սեպտեմբերի սկզբներին: Այդ աշխատանքի վրա, վոր հաճարի սերմեր հավաքելու արտադրողականությունը բարձրացնելու համար խոշոր նշանակություն ունի, մենք կանգ կառնենք ներքեվում:

Ահա յերկրորդ գործողութեան կարևոր կանոնները:

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Յերկու, նույնիսկ յերեք անգամ մաղելուց հետո այնուամենայնիվ գեռ սերմի հետ բավականաչափ աղբ է մնում, ընդհանուր քաշի մոտ 10—15⁰/₀-ի չափով: Յեւ վորպեսզի սերմը վերջ-

նականապէս այդ աղբիցն ել մաքրվի, անհրա-
ժեշտ և մաղել տեսակավորող քամհարի միջոցով:

Տեսակավորող քամհարն աշխատեցնելու ձեւ
հայտնի յե յուրաքանչյուր հողավորի, ուստի
սերմեր մաքրելու այդ յերրորդ ձեւը լացատրե-
լու կարիք չկա:

Տեսակավորող քամհարը սլիտի լինի ընդուն-
ման բոլոր կետերում: Հավաքողն ինքն և քամ-
հարում իր բերած սերմը և ստանում եւ այն
սերմի գլինը, վոր ստացվում եւ քամհարով մաք-
րելուց հետո:

Յեթե վորեւիս պատճառով ընդունման կե-
տերում տեսակավորող քամհար չկա, այդ դեպ-
քում կարելի յե առաջարկել հետեյալ ձեւը:

Մկզբից սերմերն աղբի հետ լավ չորացնում
են. դա կարելի յե անել յերկու ձևով: Տաք, արե-
վոտ յեղանակին անտառում կամ բակում հարթ,
մաքուր, բոլորովին չոր գետնի վրա բարակ շեր-
տով սերմերը փռում են այնպէս, վոր սերմե-
րը մեկը-մյուսի վրա չընկնեն: Մի քանի ժամից
հետո սերմերը շուռ են տալիս և թողնում են
դարձյալ մի քանի ժամ: Թողնել սերմերն այդ
պիտանիքամբ մինչև յերեկո կամ գիշերը՝ աննպա-
տակահարմար եւ, վորովհետեւ ինչպէս մանր աղբը,
նույնպէս և սերմերը յերեկոյան և գիշերը խո-
նավանում են:

Յեթե հնարավոր չե սերմերը չորացնել արեւի
տակ, կարելի յե չորացնել սենյակում. այդ դեպ-

քում սենյակը պետք է լինի չոր և հատակը տախտակից: Սերմերը սենյակում փռում են բարակ շերտով ափսպես, վոր ըստ հնարավորության սերմերի արանքներից հատակը յերևա:

Այդ դեպքում անհրաժեշտ է սերմերը շուտ տալ որը յերկու անգամ, տեղափոխելով մի տեղից մյուս տեղ, վորպեսզի սերմերից խոնավացած հատակը չորանա:

Բախում կամ անտառում արևի տակ սերմերը չորացնելու դեպքում բավական է մեկ որ, իսկ սենյակում՝ առնվազն յերկու որ:

Սերմերը չորացնելուց հետո պիտի վարվել հետևյալ կերպ. թիթեղից կամ թերթավոր թեթե յերկաթից պատրաստում են յերկարավուն փոքրիկ մաղ, վորի յերկարությունը պիտի լինի 50 սմ., լայնությունը 30 սմ., յեզերները 15 սմ. մաղի հատակը պիտի ունենա 6 սմ. յերկարություն և 6 միլիմետր լայնության վանդակներ:

Այդ մաղն աշխատեցնում են հետևյալ կերպ. — հավաքողը նստած՝ մաղը ցածրի յերկու կողմից պահում է ափսպես, վոր մաղի ցածր ձախ յեզրը ցածի աջ յեզրից 10—15 սմ. բարձրը լինի: Աջ ձեռքով հենվելով աջ ծնկանը դեպի վեր կատարում է կարճ, կարուկ ցնցումներ դեպի վեր: Մի քանի ցնցումներից հետո սերմերը հավաքվում են մաղի վերին մասում, իսկ աղբը ցածի: Դա այդպես է լինում այն պատճառով, վոր սերմերը աղբից ավելի ծանր լինելով, ցնցումներից ավելի վեր են բարձրանում, քան աղբը: այդպիսով սերմերը բաժանվում են աղբից:

Հետո աղբը բռավ հավաքում են ու մաղից դուրս ձգում: Այդ ամբողջ գործողությունը մեզ հանրածանոթ մաղով աղուն անելն է, վոր ներկա դեպքում կիրառվում է հաճարի սերմերն աղբից մաքրելու համար:

Մաղում այդ աղունը կատարվում է մի քանի անգամ՝ սերմերը բալորովին մաքրելու համար: Մաղի մեջ լցնում են $1\frac{1}{2}$ —2 կիլոգրամ և զառված սերմերն առօրեանաբար հավաքում են, վորպեսզի նրանք չդժվարացնեն յերկրորդ ու յերրորդ անգամ աղունը: Այդ ձևով 30—40 բուպեյում կարելի յե մաքրել 16 կիլոգրամից վոչ պակաս սերմ:

Պիտի չորացնել նաև այն սերմերը, վորոնք վերջնականապես մաքրվում են տեսակավորող քամհարով:

Սերմերն առանց չորացնելու անթույլատրելի յե պահել. վոչ մի դեպքում սերմերն առանց չորացնելու 4 ուրից ավելի չի կարելի պահել, հակառակ դեպքում՝ նրանք կփչանան: Յեթե փչանալն արտաքին նշաններ չունի, այնուամենայնիվ սերմի յուղատու հատկությունները պակասում են:

Ահա, հաճարի սերմեր հավաքելու այն ձևը, վոր կարող է փոխարինել «հատիկներով» հավաքելու պրիմիտիվ ձևին: Փորձը ցույց է տվել, վոր այդպիսի մեքենայացումը հեշտ է կիրառել:

Բնական է, վոր մաղերի և այս ամբողջ մեթոդի կիրառումը հավաքողին ավելի բարձր տնտեսական եֆֆեկտ ու նյութական օգուտ կտան: Մինչև անգամ միջին բերքի ժամանակ, նույնիսկ դե-

տինը նախորդը չմաքրելու դեպքում, մեկ հավաքողին որական ընկնում ե 49 կիլոգրամ, իսկ գետինը նախորդը մաքրելու դեպքում—յերկու անգամ ավելի: Մինչդեռ հին ձևով ճատիկներով» հավաքելու դեպքում, ինչպես վերն ասվեց, մեկ հավաքողը որական հավաքում ե 3 կիլոգրամ:

Նկատի ունենալով, վոր մեկ տոնն հաճարի սերմ հավաքելու համար վճարվում ե 350 ո., այս նոր ձևով հավաքելիս՝ հավաքողին որական հասնում ե 16 ո., իսկ հին ձևով հավաքելիս, նույն հավաքողը կարող եր վաստակել մեկ ուրբուց մի քիչ ավելի միայն:

Ինքն ըստինքյան պարզ ե, վոր մեր առաջարկած ձևը, հաճարի սերմեր հավաքելու արտադրողականության բարձրացման խնդիրը վերջնականապես չի լուծում: Ընդհանրապես՝ այս դեպի իսկական մեխանիկացիան տանող ճանապարհի առաջին քայլն ե միայն: Հաշվի առնելով հաճարի սերմեր հավաքելու աշխատանքը կատարելագործված ձևերով կատարելու ամբողջ շահավետությունը, հաճարի անտառների շրջանի բնակչությունը, վոր լավ գիտե թե իր անտառների հատկությունները և թե սերմեր հավաքելու պայմանները, պիտի ինքը շահագորդված լինի կատարելագործել հավաքելու ձևերը և հնարի ու ստեղծի նոր ձևեր ու միջոցներ:

Բոլոր գյուտերի, կատարելագործությունների և առաջարկների համար կարելի չե դիմել՝

Յերեվան, Յենտրոպլոդոտովոյի Յերևանի բաժանմունք, Մարքսի փող. № 11, կամ Յերեվան, Հայաստապարետ, Նալբանդյան № 11:

Այդ կատարելագործությունները կքննարկվին և լավագույններն ու արժեքավորները կըպարգևատրվեն:

Հաճարի սերմերի հավաքելը պիտի դնել անհրաժեշտ բարձրության վրա:

Աշխատավոր մասսաները պիտի ակտիվ կերպով ոգնեն պետութեանը ըստական յուզերի տրտադրությունը, զարգացնելու համար:

Կոլտնտեսականներ, կոմյերիտականներ, պիոներներ, ձեր ակտիվ ոգնությունն այդ գործում իր վճռական դերը պիտի ունենա: Կազմակերպեցե՛ք բրիգադ-արտելներ, այդ աշխատանքներին ներդրավե՛ք չքավոր միջակ մասսաներին:

Հաճարի սերմեր հավաքելու և մթերելու աշխատանքները անցկացնել սոցմրցման ու հարվածայնութեան նշանաբանի տակ:

Հաճարի սերմեր հավաքելու պատահական գործը դարձնել սխտեմատիկ, մասսայական աշխատանք:

Կոլխոզների վարչությունները, կոոպերացիայի ներքին տեղական ողակները, անտառարդանտեսությունները պիտի ամեն կերպ խորախուսեն մասսաների նախաձեռնությունն այդ գործում, կազմակերպելով լավագույն հավաքողների պարզեփառումներ և այլն:

Մեր անտառային հարստությունների արժեքավոր մթերքները պիտի լիովին ոգտագործվեն սոցխախտական շինարարութեան համար:

Կոմիտեականներ, պիոներներ, կոլսնե-
սականներ, կազմակերպեցե՛ք հաճախ սերմեր
հավաքող հարվածային բրիգադներ:

Մոբիլիզացիայի յենթակեցե՛ք բոլոր աշ-
խատավորության ուսադրությունն այդ գործի
ընդհին:

Հաճախ սերմերի հավաքելը պատահական
գրադմունքից պիտի դառնա մասսայական
գործ:

Մի թողե՛ք, վոր ձեր ձեռքի տակ գտնվող
հարսություններն ի գուր կորչեն:

Հաճախ սերմեր հավաքելով, դուք մեծ ոգ-
նություն եք հասցնում պետությանը յեվ ստա-
նում եք լավ վարձատրություն, ե՛լ ավելի ուժե-
ղացնելով ձեր սնեսական դրությունը:

